

The Effectiveness of Teaching the Components of Moral Intelligence in the Psychological Strength and Psychological Security of Students

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Najmeh Sadat Noori Zamanabadi1,
Hassan Shahvaroughi Farahani2*,
Razieh Miri3,
Mojgan Etemadi4,
Mehran Mohebiyan Far5

How to cite this article

Najmeh Sadat Noori Zamanabadi, Hassan Shahvaroughi Farahani, Razieh Miri, Mojgan Etemadi, Mehran Mohebiyan Far, The Effectiveness of Teaching the Components of Moral Intelligence in the Psychological Strength and Psychological Security of Students, *Journal of Islamic Life Style Centeredon Health*, 2022:6(2): 739-745.

1. MA Senior Humanities Research Expert, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran.
2. MA Educational Psychology, Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
3. MA General Psychology, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran.
4. MA Personality Psychologies, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
5. MA Family counseling, Science & Research Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: asghar.mo.de@gmail.com

Article History

Received: 2022/05/06

Accepted: 2022/07/12

ABSTRACT

purpose: Mental strength and psychological security are one of the most important and at the same time the most basic issues of human life, which is an inevitable necessity to provide and pay attention to. Therefore, the present study was conducted with the aim of determining the effectiveness of teaching the components of moral intelligence in the psychological strength and psychological security of students.

Materials and Methods: The research method was semi-experimental with a pre-test and post-test design with a control group. The research population consisted of 10th grade female students of the Panj district of Tehran in the academic year of 2022-2023, from which a sample of 30 people was selected using available sampling method and then randomly divided into two groups (experiment and control) were divided and replaced. The data collection tool was Clough et al.'s psychological strength scale (2002) and Maslow's (1952) psychological security scale. The participants of the experimental group received 8 sessions of moral intelligence skills training, but the control group did not receive training. The collected data were analyzed using univariate analysis of covariance and SPSS version 22 software.

Results: The results showed that the students of the experimental group had significantly more mental strength and psychological security than the students of the control group in the post-test ($P < 0.01$).

Conclusion: By employing mental health experts, psychologists and experienced trainers, moral intelligence training should be used to improve the mental strength and psychological security of students.

Keywords: Moral intelligence, Psychological Strength, psychological security, Students.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۴/۲۱

*نویسنده مسئول: asghar.mo.de@gmail.com

مقدمه

امنیت روانی دانش آموزان یکی از ضروری‌ترین نیازهای بشری است که بدون وجود آن امکان برآورده شدن سایر نیازها مقدور نیست (۱). امنیت روانشناختی به حالتی اشاره دارد که در آن فرد احساس خود را بدون ترس از پیامدهای منفی بیان نماید (۲). در واقع امنیت روانشناختی به ادراکات فرد از پیامدهای قرار گرفتن در روابط بین فردی اشاره دارد، طوری که رابطه را ایمن یا خطرناک ارزیابی کند، این مهم به اعضای حاضر در یک گروه اجتماعی اعم از خانواده یا موقعیت‌های اجتماعی دیگر امکان می‌دهد، رفتارهای خود را تنظیم نموده و بدون این که احساس خطر نمایند به ارتقاء خود یا تغییرات شخصی در بافت گروه دست زنند (۳). به‌طور کلی امنیت روانشناختی مشخصه جوی است که از اعتماد و احترام متقابل شکل می‌گیرد (۴). در مدارسی که دانش آموزان امنیت روانشناختی بالاتری دارند دانش آموزان اعتمادبه‌نفس بیشتری را دارا بوده و درگیر فعالیت‌های شناختی بیشتری نیز می‌شوند (۵).

همچنین استحکام روانی مؤلفه بسیار مهم دیگری است که همراه با امنیت در تحصیل دانش آموزان نقش مهمی را ایفا می‌کند (۶). استحکام روانی دربرگیرنده منابع روانشناختی مثبت موردنیاز برای موفقیت در زمینه‌های مختلف است (۷) و تنها محدود به مکانیسم‌های مقابله مؤثر در پاسخ به تنش‌ها نیست و از طریق افزایش اعتماد افراد به توانایی‌هایشان این امکان را به آن‌ها می‌دهد که به‌صورت فعالانه به جستجوی فرصت‌های رشد بپردازند (۸). کلاف و همکاران، افراد مستحکم روانی را به‌صورت اشخاص اجتماعی که توانایی آرام ماندن را دارند، تعریف می‌کنند که در بسیاری از زمینه‌ها، رقابت‌جو هستند و اضطراب کمتری دارند (۹). یافته‌های پژوهش‌ها نشان می‌دهند که استحکام روانی ارزش بسیاری در به‌کارگیری در زمینه آموزشی دارد، به‌طور مثال اس تی کلیر تامپسون و همکاران، به اهمیت استحکام روانی در زمینه آموزشی و تسهیل انتقال به دبیرستان اشاره می‌کنند (۱۰). مک‌گون و همکاران، نیز بیان می‌کنند که استحکام روانی در محیط آموزشی نقش مهمی را ایفا می‌کند و نمی‌توان اهمیت آن را نادیده گرفت (۱۱). همچنین یافته‌های پا پاجرجیو و همکاران، حاکی از ارتباط طولی استحکام روانی با موفقیت تحصیلی است (۱۲).

یکی از راه‌های بهبود استحکام روانی و امنیت روانشناختی در دانش آموزان، استفاده از آموزش هوش اخلاقی است. هوش اخلاقی خط سیر اخلاقی فرد را در زندگی و دنیای کار تعیین و از بروز اعمال بزهکارانه و خلاف قانون جلوگیری می‌کند و باعث رعایت اخلاق در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود (۱۳). فردی که مفاهیم اخلاقی نظیر اهمیت خویشتن‌داری صبر و بخشش در روابط بین فردی را بیاموزد و بتواند خشم خود را مهار کند سازگاری اجتماعی بالاتری دارد، همچنین افرادی که هوش اخلاقی بالایی دارند گرمی و صمیمیت بیشتری نسبت به دیگران نشان می‌دهند با دوستانشان مهربان‌اند و به نیازهای آن‌ها حساس‌تر هستند (۱۴). هر قدر هوش اخلاقی در دانش آموزان بالاتر باشد، آن‌ها علاوه بر تلاش برای کسب خواسته‌های خود به روش درست با دشواری کمتری با همکلاسی‌ها

نجمه سادات نوری زمان آبادی^۱،

کارشناس ارشد پژوهش علوم انسانی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

حسن شاهواروقی فراهانی^{۲*}،

کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

راضیه میری^۳،

کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

مژگان اعتمادی^۴،

کارشناسی ارشد روانشناسی شخصیت، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مهران محبیان فرد^۵

کارشناس ارشد مشاوره خانواده، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

چکیده

هدف: استحکام روانی و امنیت روانشناختی از مهم‌ترین و درعین‌حال اساسی‌ترین موضوعات زندگی انسان‌ها است که تأمین و توجه به آن ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است؛ بنابراین مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی در استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش آموزان انجام شد.

مواد و روش: روش پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش شامل دانش آموزان دختر پایه دهم ناحیه پنج شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ نفر بودند که از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۳۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و سپس به‌طور تصادفی در دو گروه (آزمایش و کنترل) تقسیم و جایگزین شدند. ابزار گردآوری اطلاعات مقیاس استحکام روانی کلاف و همکاران (۲۰۰۲) و امنیت روانشناختی مازلو (۱۹۵۲) بود. شرکت‌کنندگان گروه آزمایش، ۸ جلسه آموزش مهارت‌های هوش اخلاقی را دریافت نمودند، اما گروه کنترل آموزشی دریافت نمود. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از تحلیل کوواریانس تک متغیری و نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که دانش‌آموزان گروه آزمایش نسبت به دانش‌آموزان گروه کنترل در پس‌آزمون به‌طور معناداری استحکام روانی و امنیت روانشناختی بیشتری داشتند ($P > .0/01$).

نتیجه‌گیری: با به‌کارگیری متخصصان بهداشت روان، روانشناسان و مربیان دوره‌دیده جهت بهبود استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش آموزان از آموزش هوش اخلاقی استفاده شود.

واژگان کلیدی: هوش اخلاقی، استحکام روانی، امنیت روانشناختی، دانش آموزان

تعهد (۱۱ سؤال)، کنترل هیجانی (۷ سؤال)، کنترل زندگی (۷ سؤال)، اعتماد به نفس در توانایی‌ها (۹ سؤال) و اعتماد به نفس بین فردی (۶ سؤال) را بر روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) می‌سنجد. دامنه نمرات بین ۴۸ تا ۲۴۰ هست و هر چه فرد نمره بالاتری کسب کند دارای استحکام روانی بیشتری است. کلاف و همکاران روایی محتوایی را تأیید و ضریب پایایی به روش باز آزمون ۰/۹۰ گزارش کردند (۹). سهرابی و همکاران (۲۱) پایایی پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های کنترل هیجانی ۰/۷۷، کنترل زندگی ۰/۷۸، چالش ۰/۷۸، تعهد ۰/۷۴، اعتماد به توانایی‌های خود ۰/۷۸ و اعتماد بین فردی ۰/۷۵ و پایایی کل پرسشنامه ۰/۸۶ گزارش نمودند. در مطالعه حاضر پایایی به روش همبستگی درونی (ضریب آلفا کرونباخ) ۰/۷۸ به دست آمد.

پرسشنامه امنیت روانشناختی: این پرسش‌نامه ۱۸ سؤالی توسط مازلو (۱۹۵۲) تدوین شد که چهار خرده مقیاس اطمینان به خود (سؤال ۱-۷)، احساس ناخشنودی (سؤال‌های ۸-۱۰)، ناسازگاری محیطی (سؤال‌های ۱۱ تا ۱۵) و دید مردم نسبت به فرد (سؤال‌های ۱۶ تا ۱۸) را بر اساس طیف لیکرت می‌سنجد. به هر پاسخ نمره یک داده می‌شود و به هر پاسخ غلط نمره صفر تعلق می‌گیرد، دامنه نمرات بین صفر تا ۱۸ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده امنیت روانی بیشتر در هر مؤلفه هست و در مجموع یک نمره کل به دست آید، مازلو، روایی محتوایی آن را تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۶۶ گزارش نمود (۲۲). در پژوهش شمس و خلیجیان، روایی محتوایی پرسشنامه‌ها با استناد به نظرات متخصصان بررسی و تأیید شد و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد (۲۳). در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

در مرحله اجرا بعد از کسب مجوزهای لازم از آموزش و پرورش، بعد از جابجایی افراد در گروه‌های آزمایش و کنترل اهداف مطالعه برای آنها بیان شد. در آغاز دانش‌آموزان پرسشنامه استحکام روانی و امنیت روانشناختی را تکمیل کردند و نتایج آن به عنوان پیش‌آزمون ثبت شد. در مرحله بعدی دانش‌آموزان گروه آزمایش در ۸ جلسه ۶۰ دقیقه آموزش هوش اخلاقی قرار گرفتند، اما گروه کنترل آموزشی دریافت نکردند، سپس پس از آزمون از هر دو گروه گرفته شد و در نهایت داده‌ها تحلیل شدند. در جدول ۱ خلاصه جلسات آموزش هوش اخلاقی گزارش شده است.

و معلمان رابطه برقرار می‌کنند و این توانمندی سبب می‌شود راحت‌تر مشکلات درسی خود را از دوستانشان بپرسند و در ارتباط با معلمان راحت‌تر باشند و هنگام نیازمندی، یاریگران بیشتری در اطراف خود داشته باشند (۱۵). در پژوهش‌ها نقش به‌کارگیری هوش اخلاقی بر ایجاد احساس امنیت اجتماعی در سازمان (۱۶)، امنیت روانی پرستاران بخش‌های ویژه و اورژانس (۱۷) و اثربخشی آموزش هوش اخلاقی بر بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان (۱۸) و بهزیستی اجتماعی دانش‌آموزان زورگو (۱۹) تأیید شده است.

دانش‌آموزان درصد قابل‌توجهی از جمعیت را تشکیل می‌دهند و هر قدر برای حفظ این منابع کوشش شود، جامعه در آینده ثروتمندتر و سعادتمندتر می‌شود. مدرسه آسان‌ترین و به‌صرفه‌ترین روش دستیابی به این گروه بزرگ از جامعه است و اغلب دانشمندان معتقدند که سن دانش‌آموزی مناسب‌ترین سن برای آموزش است و گزارش‌ها ثابت کرده است که آموزش در موفقیت دانش‌آموزان و در بعدی وسیع‌تر در موفقیت ملت‌هاست (۲۰). بنابراین ضروری است مداخله‌ی مناسب جهت ارتقا سلامت دانش‌آموزان صورت گیرد تا سلامت دانش‌آموزان را ارتقا بخشد. لذا مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی در استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش‌آموزان انجام شد و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی در استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش‌آموزان تأثیرگذار است؟

مواد و روش

روش پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش شامل دانش‌آموزان دختر پایه دهم ناحیه پنج شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ نفر بودند که از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۳۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و سپس به‌طور تصادفی در دو گروه (آزمایش و کنترل) تقسیم و جایگزین شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل رضایت آگاهانه و تمایل به شرکت در پژوهش، برخورداری از سلامت جسمی و روانی بر اساس پرونده سلامت و قرار داشتن در پایه دهم بود، اما ملاک‌های خروج نیز عبارت بودند از ابتلا به هر نوع بیماری جسمی، غیبت بیش از یک جلسه و تشکیل ناقص ابزار پژوهش بود.

مقیاس استحکام روانی: این مقیاس ۴۸ سؤالی توسط کلاف و همکاران (۲۰۰۲) طراحی و شش خرده مقیاس چالش (۸ سؤال)، جدول ۱. خلاصه جلسات آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی

جلسه	عنوان	شرح جلسه
۱	معارفه و احترام	مشخص کردن هدف گروه و معرفی برنامه آموزشی پیش‌رو، بررسی قوانین گروه، تأکید بر مشارکت همه در بحث‌های کلاسی.
۲	همدلی	آشنایی با تعریف همدلی، اهمیت و ضرورت همدلی و تأثیر آن بر روابط بین فردی، بیان مصادیق همدلی در رابطه، ارزیابی و تغییر شیوه‌های حاکی از عدم همدلی.
۳	وجدان (مسئولیت‌پذیری)	ارائه تعریف، اهمیت و ضرورت فضیلت وجدان و تأثیر آن بر روابط بین فردی، آشنایی با مصادیق وجدان در زندگی، آشنایی با پیامدهای قضاوت‌های غیر وجدانی.

۴	خویشنداری	آشنایی با تعریف، اهمیت و ضرورت خویشنداری و تأثیر آن بر روابط، آشنایی با مصادیق خویشنداری در زندگی، توضیح و شناسایی رفتارهای خویشندارانه، آشنایی با فواید خویشنداری در زندگی، بیان روش‌های ایستادگی در برابر وسوسه‌ها.
۵	انصاف	آشنایی با تعریف، اهمیت و ضرورت فضیلت انصاف در زندگی و تأثیرات آن، معرفی مصادیق انصاف در زندگی و روش‌های ایجاد و تقویت آن.
۶	بردباری	آشنایی با تعریف، اهمیت و ضرورت و تأثیرات فضیلت بردباری در روابط، بیان مصادیق بردباری، مقایسه افراد منفعل، پرخاشگر و قاطع، بررسی عکس‌العمل افراد در موقعیت‌های خشم برانگیز.
۷	صداقت و درستکاری	تعریف درستکاری و اهمیت آن در رفتارهای فرد، بیان مصادیق راست‌گویی و دروغ‌گویی، پرهیز از دروغ‌گویی و پیامدهای منفی آن.
۸	بخشش و پایان بخشش	تعریف مصادیق بخشش، بررسی پیامدهای مثبت آن، بررسی نقش بخشش در جلوگیری از تشدید مشکلات و بخشش در هنگام موقعیت برتر و احساس برتری هنگام بخشش.

یافته‌ها
نتایج آزمون مجذور کای نشان داد که گروه‌های آزمایش و کنترل از نظر سن، سطح تحصیلات پدر و مادر تفاوت معنی‌داری نداشتند ($P > 0.05$). نتایج جدول ۲. نشان داد میانگین نمرات استحکام روانی و امنیت روانشناختی در گروه آزمایش طی مراحل پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون روند افزایشی داشته است.

قبل از توزیع پرسش‌نامه، به آزمودنی‌ها درباره هدف پژوهش، محتوای پرسش‌نامه و هم‌چنین اصل محرمانه و ناشناس باقی ماندن اطلاعات، آگاهی لازم داده شد و در صورت موافقت آنان سؤالات پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار گرفت. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از تحلیل کوواریانس تک متغیری و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	گروه	انحراف معیار $\pm$ میانگین	انحراف معیار $\pm$ میانگین
استحکام روانی	آزمایش	۶۶/۳۴ $\pm$ ۲/۸۲	پس آزمون ۸۱/۶۲ $\pm$ ۲/۷۱
	کنترل	۶۴/۸۲ $\pm$ ۲/۲۳	پس آزمون ۶۷/۸۲ $\pm$ ۲/۸۰
امنیت روانشناختی	آزمایش	۶۰/۳۰ $\pm$ ۳/۵۲	پس آزمون ۷۲/۶۸ $\pm$ ۲/۸۹
	کنترل	۵۷/۸۹ $\pm$ ۲/۴۶	پس آزمون ۶۱/۷۲ $\pm$ ۲/۷۲

و فرض همگنی واریانس‌های دو گروه محقق گردید. فرض کروییت در مورد متغیرهای استحکام روانی و امنیت روانشناختی ($P > 0.05$) تأیید نگردید، لذا استفاده از این آزمون مجاز بود.

برای تحلیل داده‌ها و بررسی فرضیه‌ها از تحلیل کوواریانس تک متغیری استفاده شد. قبل از انجام آنالیز، مفروضه‌های آن مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آزمون کولومگروف اسمیرنوف نشان داد که مقادیر توزیع داده‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد نرمال است ($P > 0.05$)، نتایج آزمون لوین بیشتر از ۰/۰۵ به دست آمد.

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره تفاوت گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیرهای پژوهش

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورها	مقدار F	مقدار P	اندازه اثر
استحکام روانی	پیش‌آزمون گروه	۲۳۶۵/۱۵۲	۱	۲۳۶۵/۱۵۲	۹/۷۶	< ۰/۰۰۱	۰/۳۵
	خطا	۴۴۱/۰۵	۱/۲۸	۳۵۲/۱۲	۳۱/۱۹	< ۰/۰۰۱	۰/۴۸
امنیت روانشناختی	پیش‌آزمون گروه	۳۴۵۲/۰۸	۱	۳۴۵۲/۰۸	۲۷/۳۳	< ۰/۰۰۱	۰/۳۹
	خطا	۲۲۹/۳۱	۱/۲۸	۱۸۲/۹۷	۱۶/۴۲	< ۰/۰۰۱	۰/۴۲
		۷۴۵/۰۴	۱/۲۸	۵۴۱/۶۵			

آموزش هوش اخلاقی باعث افزایش استحکام روانی و امنیت روانشناختی شده است. اندازه اثر ۰/۴۸ برای استحکام روانی و همچنین ۰/۴۲ برای امنیت روانشناختی نیز نشان می‌دهند که این تفاوت در جامعه قابل‌توجه است.
بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره جدول ۳، با کنترل اثر پیش‌آزمون بین میانگین نمرات پس‌آزمون گروه‌های آزمایش و گروه کنترل در متغیرهای استحکام روانی ($\eta^2 = 0.48$) و $p < 0.001$ و $F = 31.19$ و امنیت روانشناختی ($\eta^2 = 0.42$) و $p < 0.001$ و $F = 16.42$ تفاوت معناداری وجود داشت. لذا می‌توان گفت که

می‌توان گفت هوش اخلاقی از راه افزایش فضای همکاری در روابط و انتظارات، مسئولیت‌پذیری، تعهد و توانمندی‌های افراد در زمینه‌های اخلاقی و ایجاد توقع در رفتارهای اخلاقی در میان دانش آموزان علاوه بر بهبود رفتارها مقدمه‌ای برای پیدایش روابط سالم و بانشاط در نتیجه تأمین امنیت روانشناختی دارد.

از مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر به روش نمونه‌گیری در دسترس، استفاده از ابزارهای خود گزارشی، عدم برگزاری دوره بیگیری و انجام مطالعه بر روی گروه دختران اشاره نمود. لذا پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در شهرها و فرهنگ‌های دیگر با روش نمونه‌گیری تصادفی (برای کاهش خطای نمونه‌گیری)، مطالعات با پیگیری بلندمدت (به منظور بررسی تداوم و ماندگاری آموزش)، انجام گردد. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده تأثیر آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی در بهبود استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش آموزان بود. این نتایج می‌تواند برای مسئولان و برنامه‌ریزان مدیران، مشاوران، درمان‌گران، متخصصان سلامت مراکز و کلینیک‌های روان‌شناختی تولیدات کاربردی داشته باشد؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد با به‌کارگیری متخصصان بهداشت روان، روان‌شناسان و مربیان دوره‌دیده جهت بهبود استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش آموزان از آموزش هوش اخلاقی استفاده شود.

Reference

1. Shayegan F. Religiosity and Sense of Security: A Case Study of Female Students in Tehran. *Social Development & Welfare Planning*. 2013;4(15):169-99. (Persian).
2. Mohseni RA, Taheri S. The level of public safety and its determinants, factors affecting it in Mazandaran province. *National Security*. 2020;9(34):245-75. (Persian).
3. Katebzadeh Badr T, Hosseini S, Arefi M, Kakabraei K, Chehri A. Explaining the model of family performance based on love through the mediation of psychological security between couples. *Journal of Applied Family Therapy*. 2022;3(3):134-53. (Persian).
4. Liu S-m, Liao J-q, Wei H. Authentic leadership and whistleblowing: Mediating roles of psychological safety and personal identification. *Journal of Business Ethics*. 2015;131:107-19.
5. Baeva IA, Bordovskaia NV. The psychological safety of the educational environment and the psychological well-being of Russian secondary school pupils

استحکام روانی و امنیت روانشناختی از مهم‌ترین و درعین‌حال اساسی‌ترین موضوعات زندگی انسان‌ها است که تأمین و توجه به آن ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. لذا مطالعه حاضر باهدف تعیین اثربخشی آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی در استحکام روانی و امنیت روانشناختی دانش آموزان انجام شد.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی منجر به بهبود استحکام روانی دانش آموزان شده است. یافته فوق با نتایج مطالعات مشابه در این زمینه همسو است. به‌طور مثال یافته‌های تحقیق بکائی و آقا احمدی (۱۳۹۸) نشان داد که هوش اخلاقی و هر چهار مؤلفه آن (درستکاری، مسئولیت‌پذیری، بخشش و دلسوزی) بر احساس امنیت اجتماعی کارکنان ادارات منابع طبیعی غرب استان مازندران تأثیر مثبت و معناداری دارند (۱۶). نتایج پژوهشی دیگر نشان داد که بهره‌گیری از هوش اخلاقی به‌عنوان یک عامل حمایتی درون‌زاد، می‌تواند امنیت روانی پرستاران را بهبود بخشد و آسیب‌های ناشی از فشار کاری را با تقویت عوامل روانشناختی مثبت کاهش دهد (۱۷). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت در جلسات آموزش هوش اخلاقی به فضیلت‌هایی مانند انصاف، احترام، مهربانی، همدلی، خویش‌داری و مسئولیت‌پذیری، صداقت، بخشش و درستکاری پرداخته می‌شود و نوجوانان با لزوم این مهارت‌ها در ارتباط با دیگران آشنا می‌شوند رعایت هریک از این فضایل خود به‌تنهایی سبب بهبود چشمگیر روابط اجتماعی افراد می‌شود، به‌عنوان مثال کسی که در روابط خود با سایرین، مهربان، بخشنده، ملاحظه‌گر و مسئولیت‌پذیر باشد و در روابط بین فردی خود جانب انصاف را رعایت کند به سبب صداقت و خویش‌داری به اخلاقیات پایبند خواهد بود و در نتیجه به لحاظ اجتماعی فرد مطلوبی برای دوستی و برقراری رابطه است و اشخاص زیادی پیرامون او جمع می‌شوند و بر خوب بودن چنین فردی و سلامتی وی تأکید می‌کند و به‌جای نقاط ضعف تمرکز بر نقاط قوت دارند (۲۴).

لذا آموزش هوش اخلاقی موجب بهبود استحکام روانی می‌شود. دیگر یافته این مطالعه نشان داد که آموزش مؤلفه‌های هوش اخلاقی منجر به بهبود امنیت روانشناختی دانش آموزان شد. نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین مرتبط در این زمینه همسو است. به‌عنوان مثال پژوهش بهلولی چیچکلوی حاجی آقا و محمود فخره (۱۴۰۰) نشان داد که آموزش هوش اخلاقی بر بهزیستی روان‌شناختی و اخلاق تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. نتایج مطالعه‌ای دیگر نشان داد که آموزش مهارت‌های هوش اخلاقی در افزایش همدلی و بهزیستی اجتماعی دانش‌آموزان زورگو اثربخش است. در تبیین یافته فوق می‌توان گفت هوش اخلاقی با دارا بودن مؤلفه‌هایی اخلاق مدار از جمله مسئولیت‌پذیری، بخشش، دلسوزی، انصاف، عدالت، ظرفیت اخلاقی دانش آموزان را بهبود بخشیده و واکنش‌ها، شناخت‌ها، نگرش‌ها و فعالیت‌های اخلاقی را فقط در چارچوب سیستم‌های ارزشی فردی، امکان‌پذیر می‌سازد و به دانش آموزان این احساس را القا می‌کند که آنان این توانایی را دارند که مسؤولیت انتخاب‌ها و فعالیت‌ها را از نظر اخلاقی بر عهده بگیرند و هنگامی که دانش آموزان مسئولیت‌پذیر باشند، سعی می‌کنند این مسئولیت‌پذیری را به محیط‌های خانوادگی شغلی و اجتماعی تعمیم دهند که باعث افزایش سلامت آنان می‌شود (۲۵). به‌عبارتی دیگر

13. Bao Z, Zhang W, Lai X, Sun W, Wang Y. Parental attachment and Chinese adolescents' delinquency: The mediating role of moral disengagement. *Journal of adolescence*. 2015;44:37-47.
14. Gini G, Pozzoli T, Hymel S. Moral disengagement among children and youth: A meta-analytic review of links to aggressive behavior. *Aggressive behavior*. 2014;40(1):56-68.
15. Hayatbakhsh S, Entesare Foumani G, hejazi m. The Effectiveness of Ethical Intelligence Training in Educational Ethic and Educational Self-Efficacy in Tenth Grade Female Students. *Educational Psychology*. 2020;16(56):131-56. (Persian).
16. Bekai S, Agha Ahmadi GA. The role of using moral intelligence on creating a sense of social security in the organization. The fourth national conference on business management and commerce; Tehran,2018. (Persian).
17. Mahmoudirad G, Khoshbakht H, Sharifzadeh G, Izadpanah A. Relationship between moral intelligence and psychological safety among emergency and intensive care units nurses. *Health, Spirituality and Medical Ethics*. 2020;7(1):2-8. (Persian).
18. Bohloli Chichklavi Haji Agha F, Mahmoud Fakhe H. The Effectiveness of Moral Intelligence on Psychological Well-Being and Academic Ethics of Female Students in the Corona Epidemic. *Journal of Research in Educational Science*. 2021;15(55):203-16. (Persian).
19. Gharehdaghitanourlouei M, Fakhrabadi S, Pourdell M. The effectiveness of moral intelligence skills training on empathy and social well-being of bullying students,2023. In Press. (Persian).
20. Ahmadi M, Mohammadkhan kermanshahi S, Gholami Fesharaki M. The Impact of Health Promotion Program on Elementary Third-grade Female Students on Their Lifestyle. *Iranian Journal of and teachers. Psychology in Russia: State of the art*. 2015;8(1):86-99.
6. Mohammadi A, Aghamirmohammadali Z, Shabahang R, Bagheri Sheykhangafshe F, Savabi Niri V. Effectiveness of Grit Program on Capacity of Sustaining Effort and Interest for Long-Term Purposes, Mental Toughness, and Self-Efficacy of Students: An Interventional Study. *Quarterly Journal of Child Mental Health*. 2023;9(4): 31-44. (Persian).
7. Bagheri Sheykhangafshe F, Abolghasemi A, Kafi Masouleh SM. Predicting Resilience based on Dark Triad personality and psychological wellbeing in athletes students. *Journal of Arak University of Medical Sciences*. 2021;24(2):230-45. (Persian).
8. St Clair-Thompson H, Bugler M, Robinson J, Clough P, McGeown SP, Perry J. Mental toughness in education: Exploring relationships with attainment, attendance, behaviour and peer relationships. *Educational Psychology*. 2015;35(7):886-907.
9. Clough P, Earle K, Sewell D. Mental toughness: The concept and its measurement. *Solutions in sport psychology*. 2002;1:32-45.
10. St Clair-Thompson H, Giles R, McGeown SP, Putwain D, Clough P, Perry J. Mental toughness and transitions to high school and to undergraduate study. *Educational Psychology*. 2017;37(7):792-809.
11. McGeown S, Putwain D, St. Clair-Thompson H, Clough P. Understanding and supporting adolescents' mental toughness in an education context. *Psychology in the Schools*. 2017;54(2):196-209.
12. Papageorgiou KA, Malanchini M, Denovan A, Clough PJ, Shakeshaft N, Schofield K, et al. Longitudinal associations between narcissism, mental toughness and school achievement. *Personality and Individual Differences*. 2018;131:105-10.

- Pediatric Nursing. 2021;8(1):65-75. (Persian).
21. Sohrabi M, Abedanzade R, Shetab Boushehri N, Parsaei S, Jahanbakhsh H. The Relationship between Psychological Well-being and Mental Toughness Among Elders: Mediator Role of Physical Activity. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2017;11(4):538-49. (Persian).
22. Maslow A. The SI test: A measure of psychological security-insecurity. Palo Alto, Calif: Consulting Psychologists. 1952.
23. Shams G. The Effect of Secure-Base Leadership Components on the Staff Psychological Safety: the Role of Leadership Effectiveness. *The Journal of New Thoughts on Education*. 2014;9(4):34-55. (Persian).
24. Prinzie P, Onghena P, Hellinckx W. Parent and child personality traits and children's externalizing problem behavior from age 4 to 9 years: A cohort-sequential latent growth curve analysis. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982-). 2005:335-66.
25. Aghighi A. Relationship between Some Ethical Variables on Organizational Health. *Ethics in Science and Technology*. 2017, 11(3): 116-97. (Persian).